

1979-2005 Yılları Arasında Düzenlenen Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumları Üzerine Bir Değerlendirme

Prof. Dr. Ümit GÜCENME
Uludağ Üniversitesi, İİBF

Özet

1979'dan itibaren düzenlenmeye başlanan Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumlarının amacı, muhasebe eğitimi yapan kurumlar arasında koordinasyonun sağlanması ve eğitimde karşılaşılan sorunların tartışılmasıdır. Muhasebe Eğitimi Sempozyumlarında tartışılan konular, tarihi süreç içerisinde gözden geçirildiğinde, Türkiye'de akademik çalışmaları etkileyen muhasebe ile ilgili olayların biyografisi ortaya çıkmaktadır. 1979-2005 Yılları arasında yapılan sempozyumların sayısı yirmi dördür. Sempozyumlar daha çok bahar aylarında Güney Anadolu'nun turistik beldelerinde yapılmıştır. Ankara ve Eskişehir bir yana bırakılırsa, sempozyumların Marmara Bölgesi ve Ege Bölgesi'nde yer alan üniversiteler tarafından yapıldığı gözlenmektedir. Öte yandan, sempozyum konularının değişen ekonomik koşullara uyum sağlama çabası içindeki muhasebe eğitiminin gündemini izleyebildiğini söylemek olanağı vardır.

Anahtar Sözcükler: Muhasebe eğitimi, muhasebe eğitimi sempozyumları.

Abstract (En Evaluation on Turkish Accounting Education Symposiums Organized During 1979-2005)

The aim of the Turkish Accounting Education Symposiums which have been organized since 1979 is to provide the coordination among the associations giving accounting education and to discuss the problems of accounting education. In the overview of the history of the topics discussed in the Turkish Accounting Symposiums, the biography of the cases which affected the academic studies in Turkey is generated. The symposiums took place during 1979-2005 have reached to twenty four in number. The symposiums were mostly held in spring in the south cost of the Anatolia. Excluding Eskişehir and Ankara, it is observed that the symposiums were organized by the universities of Marmara and Ege Regions. On the other hand, we can claim that the symposiums could have kept track of the recent developments occurred in accounting education for the purpose to adapt the changing conditions of the economy.

Key Words: Accounting education, accounting education symposiums.

1. Genel Açıklama

Temel amacı muhasebe eğitimi ve meslek sorunlarını tartışmak olan "Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumları" 1979 yılında başlamış olup muhasebe eğitimi yapan akademi, üniversite, fakülte, işletme

bölümü, muhasebe enstitüsü, muhasebe araştırma merkezi gibi kurumlar tarafından organize edilmiştir. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumları 1988, 1992, 1994 yılları dışında her yıl muntazam olarak yapılmıştır. Muhasebe eğitimcilerinin ya-

yınlarını karşılıklı olarak göndermesi ile muhasebe eğitimindeki kuruluşlar arasında paralelliğin sağlanamaması ve eğitim kurumlarının her birinde ayrı sistem ve yöntemlerle muhasebe eğitimi yapılmasının sakıncasını ortadan kaldırmak, öğretim üye ve yardımcılarının bir araya gelerek uyguladıkları sistem ve yöntemleri tartışmaları, eğitimde koordinasyonun sağlanması amacı, bu sempozyumların düzenlenmesinin temelini oluşturmuştur. Eğitimciler ve uygulamacıların bir araya geldiği bu toplantılarda genç araştırmacılara yol göstermek, üniversiteler arasındaki farklı uygulamaları ve eğitimde karşılaşılan sorunları tartışmak üzere akademisyenler ve uygulamacılar tarafından sunulan bildiriler kitap haline getirilerek gerek muhasebe eğitimine gerekse mesleğin dinamizmine katkı sağlanmıştır.

Muhasebe Eğitimi Sempozyumlarında ele alınan konuların tarihi süreç içerisinde gözden geçirilmesi Türkiye’de bilim çevrelerinin bilimsel ilgi alanını göstermektedir. Bu yazının amacı, yıllar itibarıyla bir gruplama yapılması suretiyle sempozyumdaki bildiri konularına göre akademik çalışmalarını etkileyen olayların bir biyografisini çıkarmak, böylece Türkiye’deki muhasebe ile ilgili olayların izlediği süreci ortaya koyabilmektir.

2- 1979-1989 Yılları Arasında Düzenlenen Muhasebe Eğitimi Sempozyumları

Bu yıllar arasında on Muhasebe Eğitimi Sempozyumu düzenlenmiştir. Tarih sırasına göre her birinde ana başlıklar itibarıyla ele alınan konular aşağıdaki gibidir:

I. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (1979)

İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi tarafından düzenlenen sempozyumda aşağıdaki konular tartışılmıştır.

- Türkiye’de muhasebe eğitiminin bugünkü durumu,
- Yabancı ülkelerde muhasebe eğitimi,
- Türkiye’deki muhasebe eğitiminin yabancı ülkelere muhasebe eğitimi ile karşılaştırılması.

II. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (1980)

İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü ve Ege Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe Bölümü tarafından düzenlenen sempozyumda ele alınan konular aşağıdaki gibidir:

- Enflasyonun işletmeler üzerine etkileri, enflasyon muhasebe ilişkileri ve yeniden değerlendirme,
- Türkiye’de muhasebe eğitiminin sorunları,
- Muhasebe eğitiminde pedagoji, motivasyon ve metodoloji sorunları.

III. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (1981)

Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi tarafından düzenlenen sempozyumun konusu “Muhasebe Eğitim Programlarının Geliştirilmesi” dir.

IV. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (1982)

“Muhasebe Eğitimi ve Uygulamanın Uyumlaştırılması” başlığı altındaki IV. Sempozyum İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi tarafından düzenlenmiştir.

V. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (1983)

“Türkiye’de Ekonomik Gelişmelerin Muhasebe Eğitimine Getirdiği Sorumluluklar” konulu V. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi tarafından düzenlenmiştir.

VI. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (1984)

Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi tarafından düzenlenen sempozyumun konusu “Uluslararası Muhasebe ve Denetim Sorunları” olarak belirlenmiştir.

VII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (1985)

“Muhasebeyi Yönlendiren Faktörler” ana başlığı altındaki sempozyum Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi tarafından düzenlenmiştir.

VIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (1986)

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi tarafından “Yeminli Mali Müşavirlik Mesleği ve Geleceği” ana başlığı altında düzenlenmiştir.

IX. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (1987)

“Teknolojik Gelişmeler Karşısında Muhasebe Eğitimi ve Uygulamaya Getirdiği Sorunlar” ana başlığı altındaki IX. Sempozyum Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi tarafından düzenlenmiştir.

X. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (1989)

Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi tarafından düzenlenen sempozyumun konusu “Türkiye’nin Ekonomik Gündeminde Muhasebe Uygulamaları ve Eğitimi” dir.

3- 1979-1989 Yılları Arasında Düzenlenen Muhasebe Eğitimi Sempozyumları Üzerine Bir Değerlendirme

Eğitim açısından bu dönemin önemli özelliklerinden ilki muhasebe eğitiminin yapıldığı kurumlardaki yapısal değişimdir. 1970’li yıllarda işletme eğitimi almış nitelikli insan gücü ihtiyacının %80’ini İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri karşılamaktaydı. 1959-1982 yılları arasındaki yirmi üç yıllık dönemde yedi İTİA kurulmuş, 1982 yılında Yüksek Öğretim Kanunu ile akademiler ve bağlı kurumların bir araya gelmesi ile oluşturulan Üniversitelerin sosyal bilimler alanında alt yapısını oluşturmuştur.

1979-1989 Yılları Arasında Düzenlenen Muhasebe Eğitimi Sempozyumlarında öncelikle tartışılan konular eğitim kurumları arasındaki farklılıklar ve terim birliğinin olmayışıdır. Bu konudaki tartışmalarda Türkiye’deki muhasebe eğitiminin gelişmiş ülkelerdeki muhasebe eğitimi ile karşılaştırılması yapılmıştır. Türkiye’de o yıllarda muhasebecilik mesleğinin ve muhasebe denetiminin yasal temellere oturtulmamış olması nedeniyle muhasebe eğitimi ve uygulamasında mevcut olan boşluğun muha-

sebe eğitmenlerine verdiği sorumluluk üzerinde durulmuştur. Muhasebenin içinde bulunduğu bu yasal boşluk vergi yasaları ve Türk Ticaret Kanunu ile doldurulmaya çalışılmakta ve eğitimde mesleki örgütlenmenin gelişmiş olduğu ülkelerdeki tecrübelerden yararlanılmaktadır. Sempozyumlarda üzüntüyle belirlenmiş olan bir konu da konuşmacıların aynı kavramlar için farklı deyimler kullanmakta olduğudur. Terim birliğine varmada bu sempozyumların teşvik edici katkısı konusunda görüş birliğine varılmıştır.

Türkiye’de yaşanan yüksek enflasyon nedeniyle bu yıllarda tartışılan konulardan biri de enflasyonun zararlı etkilerini asgariye indirmenin yollarıdır. Enflasyonun işletmelerin ekonomik bünyesine, stok üretim-satış-ücret politikalarına etkisi ile mali tablolar üzerine etkileri incelenmiş, enflasyon nedeniyle muhasebenin ölçü birimi olan paranın zaafı, maliyet bedeli ölçüsünü düzette veya terk etme olanakları tartışılmıştır. Türkiye’de uzun süredir uygulama safhasına girememiş olan yenden değerlendirilmenin gerekliliği ve bu konudaki yasa tasarıları tartışılmıştır. Finansman gücü, enflasyon, yüksek maliyetli hammadde ve pazarlama sorunları karşısında muhasebenin ilgili ve zamanlı bilgiler sunarak yöneticilere yardımcı olması gerektiği belirtilmiştir.

24 Ocak 1980 tarihinde uygulamaya başlanan ekonomik tedbirler ile ilgili hedefler ve getirilen vergi düzenlemeleri, hayat standardı esaslı, yeniden değerlendirme ve katma değer vergisi tartışılan diğer konulardır. Tartışmalarda eğitim programları içinde vergi düzenlemeleri ile muhasebenin ayrı ayrı yer alması, bunların sonradan vergi muhasebesi gibi bir ders ismi ile bağdaştırılmasının en uygun olduğu ifade edilmiştir.

1981 tarihli Sermaye Piyasası Kanunu (SPK.), Kanun gereği düzenlenmesi zorunlu olan finansal tablolar, yıllık faaliyet raporu, denetçi raporu, standart genel hesap planı örneklerle ele alınıp incelenmiştir. Sermaye piyasasına ilişkin yasal düzenlemeler, hisse senedi, tahvil ile Sermaye Piyasası Kanunu’na tabi anonim ortaklıkların ve aracı kurumların hazırlayacakları

tip gelir tablosu, bankaların hazırlayacağı bilanço ile kar-zarar hesabı açıklanmıştır.

Çok uluslu şirketlerde muhasebe açısından farklılık yaratan nedenler tartışılmış, çok uluslu şirket faaliyetlerinin yarattığı muhasebe sorunlarının giderilmesi için muhasebe ilkelerinin standartlaştırılması gereği ve konsolidasyona olanak sağlayacak finansal tabloların düzenlenmesi zorunluğundan söz edilerek, bu ihtiyaçların muhasebe eğitimi programlarında dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır.

Elektronik bilgi işlem sistemlerindeki gelişmelerin muhasebe eğitimine etkileri ve alternatif yaklaşımlar değerlendirilmiştir. Eğitim programlarının modernizasyonu sağlanarak bilgi işlem derslerine programlarda yer verilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi'nin yayınladığı Uluslararası Muhasebe Standartları ve Uluslararası Denetim Uygulamaları Komitesi'nin yayınladığı Uluslararası Denetim Kuralları ile Türk yasalarındaki uygulamaların karşılaştırılması ilk kez 1984 yılındaki VI. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumunda yapılmıştır. Ayrıca bağlı şirkete yatırımların muhasebeleştirilmesinde kullanılan maliyet yöntemi ve öz varlık yönteminin açıklanmasını takiben edinme tarihindeki ve edinme tarihinden sonraki konsolidasyon işlemleri incelenmiştir. Yabancı para üzerinden hazırlanmış finansal tabloların ulusal paraya çevrilmesi işlemleri açıklanmış, Türkiye'de yatırım yapan yabancı işletmelerin ve yurt dışında yatırım yapan Türk işletmelerinin karşılaştıkları muhasebe sorunları ve çözüm önerileri tartışılmıştır. 1985 yılında Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi'nin çalışmaları ile Avrupa Ekonomik Topluluğu uyumlaştırma programı incelenmiştir.

1985 yılı itibarıyla Türkiye'de temel kavram ve ilkeler dizisi olmadığı için konuyla ilgili yapılması gerekenler için iki öneri sunulmuştur. Birincisi ABD'de olduğu gibi temel kavram ve ilkeler meslek mensupları tarafından belirlenmelidir. İkincisi temel kavram ve ilkeler Sermaye Piyasası Kurulu üyeleri, meslek mensupları, menkul kıymet analistleri ve akademisyenlerden oluşan bir komisyon tarafın-

dan belirlenmelidir. Türk Ticaret Kanunu'ndaki defter ve kayıt düzenine ilişkin hükümler incelenmiş, bilançoaya ait hükümlerin yetersizliği eleştirilmiştir. Vergi Usul Kanunu ile önemli farklılıklar gösteren TTK'daki değerlendirme ölçülerinden borsa fiyatı ve tasarruf değeri üzerinde durulmuştur.

Tekdüzen Muhasebe Sisteminin muhasebe uygulamalarına etkisi konusunda yarar ve sakıncalar ele alınıp incelenmiştir. Çeşitli ülkelerdeki tekdüzen muhasebe sistemi uygulamalarına değinilerek, Türkiye'de İktisadi Devlet Teşekkülleri Yeniden Düzenleme Komisyonu tarafından hazırlanan Tekdüzen Hesap Planı ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından hazırlanan Standart Hesap Planı üzerinde durulmuştur. 1985 yılı itibarıyla Türkiye'de tüm işletmeler için uygulanması zorunlu bir tekdüzen muhasebe sisteminin olmayışı nedeniyle, eğer olsaydı bunun muhasebe uygulamalarına etkisi ne olurdu konusu incelenmiş, yarar ve sakıncaları üzerinde durulmuştur.

İlk kez 1986'da Türkiye'de muhasebe mesleğinin bağımsız bir yasaya dayalı olmayışının direkt ve endirekt olarak yarattığı sorunlara değinilmiştir. Direkt sorunların en önemlisi, uluslararası muhasebe ve denetim standartlarının bulunmamasıdır. Endirekt sorunlar ise, mesleği sürdürecekt kişilere gerekli saygının gösterilmemesi ve denetim sonucunda varılan sonuçların kayıtlara yansıtılmamasıdır. Yeminli mali müşavirler tarafından yapılan dış denetimin sermaye piyasasının gelişimine, vergi gelirlerinin artırılmasına, dış ekonomik ilişkiler ile bilgi üretimi ve planlama faaliyetlerine sağlayacağı faydalar vurgulanarak, dış denetim için bazı ön koşulların da sağlanması gerektiği ifade edilmiştir. Sermaye piyasası açısından muhasebe bilgilerinin kullanılabilirliği için bilginin ilgili, önemli, zamanlı ve anlaşılır, tutarlı ve tekdüze, objektif ve güvenilir olması gerektiği ifade edilmiştir. Bu niteliklere sahip bilginin üretilmesi için muhasebe mesleğinin yasal dayanağa kavuşması gerektiği vurgulanmıştır. Meslek Yasası'nın yayınlandığı 1989 yılında yapılan sempozyumda Üniversite içi ve dışı eğitim

programlarının gözden geçirilmesi gerektiği belirlenmiş, meslek mensuplarına ilişkin araştırma ve uygulama merkezlerinin kurulması önerilmiştir.

1987 yılında bilgisayar teknolojisinde son gelişmeler ve eğitime sağladığı olanaklar tartışılmaya başlanmıştır. Bu anlamda bir işletmenin sorumluluk muhasebesi kurulabilmesi ve işletebilmesi için sağlanması gerekli olan koşullar incelenmiş, bütçeleme sistemi, muhasebe sistemi, raporlama sistemi ve denetleme sistemi alt sistemleri incelenmiştir. Bilgisayar ile tutulan muhasebede denetim testleri bilgisayar işlemlerini de kapsayacak şekilde geliştirilmelidir. Denetçi yanlış ve eksik kanaate varmamak için işletmenin dahili kontrollerini ve geçerliliğini incelemeli ve risk analizleri yapmalıdır. Oluşturulan iç kontrol sisteminin çalışabilmesi için kurulmuş bulunan elektronik bilgi işlem sisteminde idari kontrolün geliştirilmesinin zorunlu olduğu ifade edilmiş ve uygulamada neler yapıldığı sıralanmıştır.

4. 1990-1999 Yılları Arasında Düzenlenen Muhasebe Eğitimi Sempozyumları

Bu yıllar arasında sekiz Muhasebe Eğitimi Sempozyumu düzenlenmiştir. Tarih sırasına göre her biri ana başlıklar itibarıyla aşağıdaki gibidir:

XI. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (1990)

“İşletmelerin Muhasebe Eğitiminden Beklentileri” ana başlığı altında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İşletme Yönetimi ve Muhasebe Araştırma Merkezi tarafından düzenlenmiştir.

XII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (1991)

“Avrupa Topluluğu’na Entegrasyonda Muhasebe Standartları” konulu sempozyum Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi tarafından düzenlenmiştir.

XIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (1993)

“Küreselleşme ve Muhasebe Eğitimi” konulu XIII. Sempozyum Dokuz Eylül

Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi tarafından düzenlenmiştir.

XIV. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (1995)

“Muhasebe Eğitiminde Yeni Boyutlar” ana başlığı altındaki sempozyum Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi tarafından düzenlenmiştir.

XV. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (1996)

“Üniversite ve Üniversite Dışı Kuruluşlarda Muhasebe Eğitimi” ana başlığı altındaki Sempozyum, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi tarafından düzenlenmiştir.

XVI. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (1997)

“21.Yüzyıla Girerken Muhasebe Eğitimi ve Muhasebe Uygulamalarının Değerlendirilmesi” ana başlığı altındaki Sempozyum Anadolu Üniversitesi tarafından düzenlenmiştir.

XVII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (1998)

“Muhasebe Eğitiminde Çağdaş Perspektifler” ana başlığı altındaki Sempozyum Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Muhasebe Finansman Ana Bilim Dalı tarafından düzenlenmiştir.

XVIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (1999)

“Türkiye’de Muhasebe Eğitimi ile Uygulama Arasındaki Sorunlar” ana başlığı altındaki Sempozyum Kocaeli Üniversitesi İ.İ.B.F. tarafından düzenlenmiştir.

5. 1990-1999 Yılları Arasında Düzenlenen Muhasebe Eğitimi Sempozyumlarının Değerlendirilmesi

“Muhasebe Eğitim Programlarını Geliştirme” 1990-1999 Yılları Arasında Düzenlenen Muhasebe Eğitimi Sempozyumlarında üzerinde en çok durulan konudur. Bu konuda; muhasebe eğitiminde program geliştirilmenin temel ilkeleri, üniversitelerde muhasebe eğitiminin kalitesi nasıl yükseltilebilir, bilgisayarın muhasebe eğitiminde kullanılmasına ilişkin yaklaşımlar, Türki-

ye’de muhasebe eğitim sisteminin ekonomik değişime yapısal entegrasyonu, muhasebe eğitiminde toplam kalite yönetimi anlayışının kullanılması, ön lisans ve lisans programlarının geliştirilmesi ve muhasebe uzmanlık eğitiminin oluşturulması konuları ele alınmıştır.

Ayrıca bu yıllardaki sempozyumların gündemindeki konular Türkiye’nin muhasebe eğitimi ve uygulamalarını etkileyen olayların tarihçesini göstermektedir.

1989 yılında yayınlanan ve muhasebecilerin diğer mesleklerin içinde gururla yer almasını sağlayan 3568 sayılı meslek kanunu ile beraberindeki yasal düzenlemeler sempozyumlarda tartışılmıştır. Bu konuda 1995 yılında yapılan sempozyumda “Eğitim Programları ile Uygulama Arasında Eşgüdüm Sağlanması” başlığı altında işletmelerde muhasebe eğitimi ve üniversitelerle işbirliği konusu ele alınmış, ardından serbest muhasebeci ve serbest muhasebeci mali müşavirlik mesleğinde meslek içi eğitimin yeri ve öneminden bahsedilmiştir. Ayrıca 1996 tarihli sempozyumda (TESMER) mesleki muhasebe eğitiminden söz edilerek üniversitelerdeki muhasebe eğitimi sorgulanmıştır.

1991 yılı itibariyle önem taşıyan bir konu Avrupa Topluluğuna dahil ülkelerde muhasebe uygulamalarının uyumlaştırılması amacıyla topluluk tarafından yayımlanmış dördüncü, yedinci ve sekizinci muhasebe yönergelerdir. Bunlardan dördüncü yönerge, finansal tabloların biçimsel yapısı, kapsamı, değerlendirme ilkeleri ve denetimine ilişkindir. Dördüncü yönerge ile Türkiye’de uygulanan ve uygulanması tasarlanan muhasebe standartları ve muhasebe hukuku açısından bilanço ve gelir tablosu ele alınıp incelenmiş, benzerlik ve farklılıklar üzerinde durulmuştur. Avrupa Topluluğu’nun konsolide mali tablolara ilişkin Yedinci Yönergesi ile Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi’nin birleştirilmiş mali tablolara ilgili standardının özellikleri üzerinde durularak karşılaştırma yapılmıştır. Sekizinci yönergenin öngördüğü denetim standartları ile ülkemizdeki uygulamalar karşılaştırılmıştır.

Türkiye’de 26.12.1992 tarihli Resmi gazete’de yayımlanan ve 1994 yılı başından

itibaren uygulanması zorunlu olan “Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği” ve bu Tebliğin hangi kuruluşları kapsadığı, içeriğinin ne olduğuna ilişkin açıklamalar sempozyumlarda bildiri konusu yapılmıştır. Tebliğin vergi mevzuatı ile uyumu, bilgisayar ile muhasebe tutan işletmelerin karşılaşılabilecekleri sorunlar tartışılmıştır. Türkiye’de iki farklı uygulama olan Sermaye Piyasası Kurulu sistemi ile Tekdüzen Muhasebe Sistemi arasındaki farklılıkları giderecek öneriler oluşturularak uygulamalı incelemeler yapılmıştır.

1973 yılında kurulan Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayınlanan uluslararası muhasebe standartlarının çevirisi ve kamuoyuna duyurulması suretiyle Türkiye Muhasebe Standartlarının oluşturulması amacıyla TÜRMOB yönetim kurulu kararıyla 1994 yılında TİMDESK (Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu) kurulmuştur. 1996 tarihi itibariyle TİMDESK tarafından oluşturulmuş olan 11 Türkiye Muhasebe Standardı bulunmaktadır. 1997 yılında yapılan sempozyumda muhasebe standartlarının ancak lisansüstü düzeyde ayrı bir ders olarak verilebileceği, lisans düzeyinde ise konular içerisinde yeri geldikçe standartlardan söz etmenin daha uygun olabileceği belirtilmiştir. Bu yıldan itibaren sempozyumlarda Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) ve Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi gibi uluslararası gelişmelerden bahsedilmeye başlanmıştır.

6- 2000-2005 Yılları Arasında Düzenlenen Muhasebe Eğitimi Sempozyumları

2000- 2005 Yılları Arasında toplam altı Muhasebe Eğitimi Sempozyumu düzenlenmiştir. Ele alınan temel konular itibariyle bunlar aşağıdaki gibidir:

XIX. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (2000)

“Muhasebe Eğitiminin Geleceği ve Muhasebe Mesleğine Etkileri” ana başlığı altındaki Sempozyum İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü tarafından düzenlenmiştir.

XX. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (2001)

“Muhasebe Eğitiminde Yeni Ufuklar” ana başlığı altında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Muhasebe Bilim Dalı tarafından düzenlenmiştir.

XXI. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (2002)

“Muhasebe Uygulamalarında Etik ve Kamuyu Aydınlatma” ana başlığı altında Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Muhasebe Finansman Ana Bilim Dalı tarafından düzenlenmiştir.

XXII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (2003)

“Muhasebe-Eğitim: Eğilim ve Etkileşimler” ana başlığı altında Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme Bölümü tarafından düzenlenmiştir.

XXIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (2004)

“Üniversitelerimizin Lisans ve Lisansüstü Programlarında Muhasebe Eğitiminin Kalitesini Artırma Yollarının Araştırılması” ana başlığı altında İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi tarafından düzenlenmiştir.

XXIV. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu (2005)

“Muhasebe Ortamındaki Güncel Gelişmeler ve Muhasebe Eğitimine Etkileri” ana başlığı altında Muğla Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme Bölümü tarafından düzenlenmiştir.

7. 2000-2005 Yılları Arasında Düzenlenen Muhasebe Eğitimi Sempozyumlarının Değerlendirilmesi

Bu yıllarda düzenlenen sempozyumlarda küreselleşmenin gerektirdiği şekilde uluslararası entegrasyona dayalı konular ele alınmıştır.

Muhasebe Eğitiminin Geleceği ve Muhasebe Mesleğine Etkileri konusundaki sempozyum bildirilerinde dinamik muhasebe öğretimi ortamı için yeni yaklaşımlar incelenmiş, ülkemizde kurumsal kaynak planlaması –ERP kullanımı ve muhasebe eğitiminden beklentiler üzerinde durul-

muş, önceleri insan gücüne dayalı olan ve en önemli işlevi kayıt tutmak olan muhasebenin artık bilgisayar teknolojisindeki hızlı gelişim ile depolanan bilgilerin farklı amaçlarla farklı şekillerde raporlanabildiği ifade edilmiştir. Ayrıca türev ürünler pazarındaki gelişmelerin muhasebe eğitimine etkisi üzerinde durulmuş, Türkiye’de türev ürünlerin muhasebeleştirilmesinde karşılaşılan sorunlar ve eğitim ihtiyacı belirtilmiştir.

“Muhasebe ve Etik” başlığı altında muhasebe eğitiminin meslek mensubu adaylarına ahlaki doğruları kazandırmadaki rolü üzerinde durulmuş, ABD’deki AICPA, ülkemizdeki TÜRMOB ve UMF’deki IFAC doğrultusunda konuya ilişkin düzenlemeler ele alınarak meslek ahlakı ile ilişkilendirilen önemli kavramlar, eğitim programlarında konunun ele alınış şekli ve kullanılan öğretim yöntemlerinin neler olduğu açıklanmıştır. Muhasebe eğitiminde konunun daha etkin bir şekilde nasıl ve hangi öğretim yöntemleri ile ele alınabileceği konusunda önerilerde bulunulmuştur. Muhasebeye yön veren önemli kavramlardan biri olan sosyal sorumluluk kavramının uygulamada yeterince algılanmadığı, bu nedenle meslek odaları, üniversiteler ve diğer eğitim kurumlarının konu üzerinde daha fazla durmaları gerektiği ifade edilmiştir.

“Finansal Muhasebede Eğilim ve Etkileşimler” konusunda değerlendirme esaslarındaki eğilim ve etkileşimler tartışılmıştır. Tarihsel süreç içerisinde değerlendirme esaslarında ortaya çıkan değişiklikler ve eğilim üzerinde durularak varlıkların değerlendirmesinde maliyet esasından piyasa değeri esasına doğru bir eğilimin gözlemlendiği ifade edilmiştir. Uluslararası Muhasebe Standartlarında ve bunu örnek alan taslak halindeki Türkiye Muhasebe Standartlarında gerçeğe uygun bilgi açıklama kaygısının arttığı, diğer yasal düzenlemelerde de bunun dikkate alınması gerektiği belirtilmektedir. Taslak UFRS ile US GAAP ve UFRS ile Türkiye’deki SPK. standartları karşılaştırması yapılarak, finansal rapor hazırlayacak kişilerin UFRS’ye uyumlu Türkiye Muhasebe standartları hakkında bilgilendirilmesi görevinin muhasebe eğitimcileri tarafından gerçekleştirilmesi ge-

reği vurgulanmıştır. Bu kapsamda Uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartlarında gerçeğe uygun değer yaklaşımı ve muhasebe uygulamalarına etkisi tartışılmış, Türkiye’de uluslararası muhasebe standartlarına uyum amacıyla SPK., BDDK ve TMSK tarafından yapılan önemli düzenlemeler üzerinde durulmuştur.

“Maliyet ve Yönetim Muhasebesinde Eğilim ve Etkileşimler” konusunda teknolojik gelişmelerin maliyet muhasebesine etkileri, müşteri odaklı hizmet anlayışı ve kıran- kırana rekabet ortamında maliyet yönetimi konuları ele alınmıştır. Müşteri odaklı bir üretimi benimseyen işletmelerde, hesap çerçevesinin – hesap planının hazırlanması, değerlendirme ve saptama yöntemlerinin belirlenmesi anlamında muhasebe organizasyonunun kapsamı müşteri isteklerine göre değişiklik gösterebilmektedir. Maliyet yönetimi konusundaki yeni yaklaşımlar, muhasebe eğitimi ve uygulamalarına yansımaları bu temel konu çerçevesinde ele alınmıştır.

“Denetimde Eğilim ve Etkileşimler” konusunda iç denetimin geleceği ve yeni eğilimler, internette finansal raporlamaya ilişkin denetim sorunları ve denetimde eğilim ve etkileşimler tartışılmış, Türkiye’deki mevcut duruma öneriler sunulmuştur.

Sonuç

Muhasebe Eğitimi Sempozyumlarının biyografisi niteliğindeki bu yazıdan açıkça görüldüğü gibi sempozyumların gündemindeki konular Türkiye’nin muhasebe eğitimi ve uygulamalarını etkileyen olayların tarihçesini göstermektedir. İlk yıllarda muhasebe eğitiminin mevcut durumu, eksik yönleri ile yabancı ülkelerle karşılaştırmalı olarak ele alınıp incelenirken, son yıllarda küreselleşmenin gerektirdiği şekilde uluslararası entegrasyona dayalı konuların ele alınması Türkiye’de muhasebe uygulamalarının gelişimini ortaya koymaktadır. Muhasebe mesleğinin yasal dayanağa kavuşması ile birlikte denetim konularının incelenmeye başlandığı, teknolojik gelişmeler paralelinde dinamik muhasebe öğretimi ortamı için yeni yaklaşımlar incelenmeye başlandığı görülmektedir.

Kaynaklar

Anadolu Üniversitesi, Muhasebe Eğitimi Sempozyumları (1979–1997), Derleyenler: Fevzi Sürmeli, Kerim Banar, Erdin Gündüz, Deniz Umut Doğan, Vedat Ekeril, Eskişehir, 1997.

Anadolu Üniv. İ.İ.B.F., Türkiye VII. Muh. Eğitimi Semp., Anadolu Üniv. Basımevi, Eskişehir, 1985.

Anadolu Üniversitesi, Türkiye XVI. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Yayına hazırlayanlar: Erdin Gündüz, Kerim Banar, Vedat Ekeril, Anadolu Üniversitesi Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları No:119Eskişehir,1997.

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No: 556, VIII. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Editörler: Latif Çakıcı, Ercan Beyazıt, İsmail Miser, Ankara Üniversitesi Basımı, Ankara, 1986.

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fak. Yay. No: 574, Türkiye XII. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Editör: Latif Çakıcı, Ank. Üniv. Basımevi, Ank., 1991.

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Türkiye XX. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Derleyenler: Ercan Beyazıt, Güven Sayılğan, Kadir Gürdal, Mustafa Doğan, 2001.

Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Muhasebe ve Finansman Ana Bilim Dalı, Türkiye XVII. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Manisa, 1998.

Dokuz Eylül Üniv. İ.İ.B.F., XIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Editörler: Oya Yıldırım, Aysen Dalmeç, Marmara Üniv. Teknik Eğitim Fakültesi Matbaası, 1993.

Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme Bölümü, Türkiye XXII. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, 2003.

Hacettepe Üniv. İ.İ.B.F. İşletme Bölümü Muh. ve Fin. Anabilim Dalı, Türkiye XIV. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Nurel Matbaacılık, Ankara, 1995.

İstanbul Üniv. İktisat Fak. İşletme Yönetimi ve Muh. Araştırma Merkezi, Türkiye XI. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Yaylım Matbaası, İstanbul, 1992.

İstanbul Üniv. İşletme Fak. Muh. Enstitüsü, Türkiye XIX. Muh. Eğitimi Semp., Derleyenler: Ertağur Burgazhoğlu, Fatih Yılmaz, Yakup Selvi, 2000.

Kocaeli Üniv. İ.İ.B.F., Türkiye XVIII. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Editör: Sadi Işıklılar, 1999.

Marmara Üniversitesi, IV. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Derleyen: Sait Sevgener, Haluk Sümer, Emre Burçkin, Münir Şakrak, Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Matbaası, 1982.

Marmara Üniversitesi, V. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Derleyen: Sait Sevgener, Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Matbaası, 1983.

Marmara Üniversitesi, X. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Derleyen: Sait Sevgener, 1989.

Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Muh. Fin. Ana Bilim Dalı, Türkiye XXI. Muh. Eğitimi Sempozyumu, Yayına hazırlayanlar: Ümit Ataman, Münir Şakrak, Hüseyin Akay, Marmara Üniv. Döner Sermaye İşletmesi Teknik Eğitim Fakültesi Matbaası Birimi, 2002.

Muhasebe Eğitimi Derneği, II. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Nurel Matbaası, İzmir, 1980.

Muğla Üniversitesi, XXIV. Türkiye Muh. Eğitimi Sempozyumu, Editörler: Recep Şener, Yavuz Çiftçi, Aytekin Fırat, Muğla Üniversitesi Basımevi, 2005.

Oktay Güvemli, Türk Devletleri Muhasebe Tarihi Cumhuriyet Dönemi XX. Yüzyıl, Cilt IV, Avcıol Basım Yayın, İstanbul, 2001.

Oktay Güvemli, İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri Tarihi, Avcıol Basım Yayın, İstanbul, 2003.

Süleyman Demirel Üniv. İ.İ.B.F.ve MÖDAV, Türkiye XV. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, 1996.

Uludağ Üniv. İ.İ.B.F. İşletme İktisadi ve Muh. Araştırma ve Uygulama Merkezi No:46, Türkiye IX. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Editörler: Erhan Kotar, Adem Çabuk, Uludağ Üniv. Basımevi 1990.